Verbatim records

XIII Riigikogu, VIII Istungjärk, Täiskogu korraline istung

Thursday, 06.12.2018, 10:00

Edited

10:00 Istungi rakendamine
1. 10:03 Rahvastikuregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (724 SE) kolmas lugemine
2. 10:05 Euroopa Parlamendi valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (696 SE) teine lugemine
3. 10:07 Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (705 SE) teine lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Kalle Laanet
Tere hommikust, head kolleegid! Mul on hea meel teile kõigile meelde tuletada, et meie heal naabril Soome Vabariigil on täna sünnipäev, 101. Palju õnne neile kõigile! (Aplaus.) Alustame Riigikogu täiskogu VIII istungjärgu 10. töönädala neljapäevast istungit. Kellel on soovi eelnõusid või arupärimisi üle anda? Jürgen Ligi, palun!

10:00 Jürgen Ligi
Härra juhataja! Austatud kolleegid! Härra Eiki Nestor küsis eile ilmse irooniaga, kas keegi tahab veel sellele koosseisule esitada mõnda arupärimist või eelnõu. See oli ilmne viide siin ühe häälega läbi kukkunud otsuse eelnõule. Aga ma arvan, et see koosseis on tegelikult palju võimekam, kui ta siin üleeile välja näitas, ja sellepärast esitan Reformierakonna fraktsiooni nimel parlamendi menetlusse Riigikogu otsuse "Ettepanek Vabariigi Valitsusele Eesti alus- ja koolihariduse ühtseks ja eestikeelseks muutmiseks" eelnõu. Me jõuame selle asja veel ära teha, leida siit saalist ametlikult selle ühe hääle, sest kui me oleme sõnu kuulanud, siis see hääl on siin ju väga tugev, nii et tegelikult ei ole meil ju pääsu. Seinast seina on tulnud tuge mõttele, et haridus Eestis peab olema riigikeelne, teistpidi me seda ühiskonda kokku ei õmble. Eriti on meil siin ühine huvi muidugi Keskerakonnaga, selle poolest, et just Keskerakonna valijad on praegu suured kaotajad, aga ühiskond tervikuna ka. Kindlasti on meil need 51 häält olemas, sellepärast me teeme siinkohal uue algatuse ja loodame, et Riigikogu on nii tubli, isegi see koosseis on nii tubli. Aitäh!

10:02 Aseesimees Kalle Laanet
Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud ühe eelnõu, Riigikogu juhatus otsustab selle edasise menetlemise Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse alusel. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Kohal on 63 Riigikogu liiget, puudub 38.

---

1. 10:03 Rahvastikuregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (724 SE) kolmas lugemine

10:04 Aseesimees Kalle Laanet
Läheme meie tänase päevakorra esimese päevakorrapunkti, Vabariigi Valitsuse algatatud rahvastikuregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 724 kolmanda lugemise juurde. Avan läbirääkimised. Sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek

on läbi viia eelnõu 724 lõpphääletus, alustame selle ettevalmistamist.
Head kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud rahvastikuregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt oli 64 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Seadus on vastu võetud.

---

2. 10:05 Euroopa Parlamendi valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu (696 SE) teine lugemine

10:05 Aseesimees Kalle Laanet
Läheme päevakorra teise punkti juurde. Põhiseaduskomisjoni algatatud Euroopa Parlamendi valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu 696 teine lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli põhiseaduskomisjoni esimehe Marko Pomerantsi.

10:06 Marko Pomerants
Tere hommikust, head kolleegid! Teie ees on seaduseelnõu 696. See puudutab europarlamendi valimise seaduse muutmist. Ettepanekud on väga lihtsad: lõpetada teine lugemine täna ja saata eelnõu kolmandale lugemisele, kui teine lõpetatakse, ning kolmas lugemine võiks olla siin saalis 12. kuupäeval detsembrikuus. Muudatusettepanekuid ei laekunud. Ja kui vaadata televiisorist, millised debatid käivad praegu Ühendkuningriigis selle üle, kas astutakse kuhugi, jäetakse astumata või jäädakse, siis meie eelnõu sõnastus on saanud väga hea. Tuletan veel kord meelde, et § 2 esimene lõige muudetuna kõlab nii: "Eestist Euroopa Parlamenti valitavate liikmete arv on sätestatud Euroopa Liidu õigusaktides." On neid siis edaspidi nagu praegu 6 või siis 7, eks elu näitab. Aitäh!

10:07 Aseesimees Kalle Laanet
Austatud põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants, teile küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Sulgen läbirääkimised. Muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 696 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

---

3. 10:07 Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (705 SE) teine lugemine

10:07 Aseesimees Kalle Laanet
Läheme tänase päevakorra kolmanda punkti juurde. Vabariigi Valitsuse algatatud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 705 teine lugemine. Ettekande teeb rahanduskomisjoni liige Priit Sibul. Ole hea!

10:08 Priit Sibul
Austatud aseesimees! Head kolleegid! Nimetatud eelnõuga võetakse üle Euroopa Liidu direktiiv, millega nähakse ette siseturu toimimist otseselt mõjutavate maksustamise vältimise viiside vastased eeskirjad. Eelnõu eesmärk on vähendada nii Eesti äriühingute võimalusi Eestis teenitud kasumi maksustamisest kõrvalehoidumiseks kui ka mitteresidentide võimalusi Eesti tulumaksusüsteemi kasutamisel oma maksukohustuse vähendamiseks. Eelnõuga rakendatakse järgmisi maksudest kõrvalehoidumise takistamise reegleid maksubaasi õõnestamise ja maksustamata kasumi siseturult väljapaigutamise takistamiseks: üldine kuritarvituste vastane reegel, ülejääva laenukasutuse kulu maksustamine, tulumaks lahkumisel ja välismaiseid kontrollitavaid äriühinguid käsitlevad eeskirjad. Lisaks muudetakse eelnõuga mitteresidendist füüsilise isiku tulust mahaarvamiste tegemise korda lähtuvalt kohtupraktikast ning tehakse tehnilisi muudatusi seoses residendist füüsilise isiku maksuvaba tulu arvutamise ja krediidiasutuste avansiliste maksetega.
Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 31. oktoober 2018. Riigikogust muudatusettepanekuid ei laekunud. Pärast eelnõu esimest lugemist, mis toimus 17. oktoobril, arutati rahanduskomisjonis seda eelnõu k.a 13., 19., 20. ja 21. novembril ning 3. detsembril. Komisjon palus eelnõu kohta arvamust eelnõu ettevalmistamisel kaasatud järgmistelt huvigruppidelt: Eesti Tööandjate Keskliit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Maksumaksjate Liit ja Eesti Energia. Kuivõrd vastanutel eelnõu kohta

märkusi ei olnud, saatis komisjon eelnõu teisele lugemisele. Siiski juhtus niiviisi, et vahetult enne teist lugemist saabus meie komisjoni Soraineni advokaadibüroost kiri, mille peale komisjon otsustas seda uuesti arutada. Otsustasime paluda eelnõu täiskogu 21. novembri päevakorrast välja võtta, et komisjon saaks seda veel kord omavahel arutada. Soraineni advokaadibüroo ja Eesti Kaubandus-Tööstuskoja pöördumistest lähtudes arutas komisjon üldist maksude tasumise vältimist tõkestavat ja kuritarvituste vastast reeglit, tulumaksuseaduse § 5^1 täpsustavat tulumaksuseaduse § 12 lõiget 4. Tulumaksuseaduse § 5^1 sätestab nii juriidilistele kui ka füüsilistele isikutele kohalduva üldreegli, mille kohaselt ei võeta tulu maksustamisel arvesse selliseid tehinguid, mille üks põhieesmärkidest on saada maksueelis, mis on vastuolus maksureegli eesmärgiga ja mis ei ole kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid arvesse võttes tegelik. Säte läbis sellisel kujul koos selgitustega algataja kooskõlastuse ja huvigruppide kaasamise vooru.
Selle üldvooru paremaks rakendamiseks lisas algataja hiljem eelnõusse tulumaksuseaduse § 12 lõike 4 muudatuse. Kui komisjoni liikmed uurisid, kust see muudatus tuli, siis polnud tegelikkuses võimalik lõpuni aru saada, kes ja millistel põhjustel selle muudatuse sinna tegi. Igal juhul polnud huvigrupid näinud seda muudatust, mis meil eelnõusse sisse tuli. Eesmärk oli see, et füüsiliste isikute puhul maksustatakse tulumaksuga summa, mille füüsiline isik oleks tuluna saanud, kui oleks puudunud §-s 5^1 nimetatud tunnustele vastav tehing või tehinguahel. Tähelepanu pälvis algataja esitatud seletuskirjas selle täienduse kohta toodud näide, mis puudutas füüsilise isiku mittevaralise sissemakse tegemist oma äriühingusse. Need, kes seletuskirja vaatasid, nägid, et seal oli toodud üks konkreetne kirjeldus ja näide selle § 12 lõike 4 tõlgendamiseks, mis erineb üsna suurel määral riigi kohtute ja kohtusüsteemi tehtud lahendustest ning Eesti praegusest maksusüsteemist. Soraineni advokaadibüroo tegi ettepaneku tulumaksuseadusesse lisatava § 12 lõike 4 selgitust muuta, et seletuskirjas toodud näide ei mõjutaks sätte tõlgendamist. Seletuskirja komisjon muuta ei saa. Komisjon saab teha ettepanekuid seaduse enda sätete kohta ja siis sellest tulenevalt seletuskiri kas muutub või ei muutu. Kaubandus-tööstuskoda pärast meie komisjoni arutelusid ja ka minu suhtlemist nendega tegi ettepaneku see § 12 lõige 4 üldse eelnõust välja arvata.
Tulenevalt eriarvamustest ja arvestades eelnõu teiste sätetega ja ka Euroopa Liidu direktiivi Eesti õigusesse ülevõtmise tähtaegadega k.a lõpul valmis komisjonil koostöös Rahandusministeeriumiga muudatus, mille tulemusena me jätame selle § 12 lõike 4 eelnõust välja. Komisjon tegi selle otsuse konsensuslikult, loetelus on see muudatusettepanek nr 2. Lisaks tegi komisjon Rahandusministeeriumi ettepanekul eelnõus kaks muudatust, mis käsitlevad eelnõu mõne sätte hilisemat jõustumist. Kõik selgitused on esitatud muudatusettepanekute loetelus.
Juhtivkomisjoni konsensuslik ettepanek on teine lugemine täna lõpetada ja kui me selle lõpetame, siis võiks see kolmandaks lugemiseks olla meie päevakorras 12. detsembril, kui juhatus nõnda otsustab. Aitäh!

10:14 Aseesimees Kalle Laanet
Aitäh, austatud ettekandja! Teile on ka küsimusi. Taavi Rõivas, palun!

10:14 Taavi Rõivas
Aitäh! Hea ettekandja! Nii nagu te väga õigesti märkisite, oli selle eelnõu seletuskirja esialgses versioonis sees kirjeldus, justkui oleks see liigutus, kui ettevõtja müüb osaluse oma ettevõttes ja on enne seda teinud selle ettevõtte osaluse näiteks *holding*-ettevõtte nimele, kuidagi heade tavadega vastuolus või maksueelise saamine. Minu meelest on väga hea, et komisjon võttis seisukoha, et nii see ei ole, sest vastasel korral me suunaksime kõik ettevõtet müüvad isikud pigem kogu raha ära tarbima ja mitte edasi investeerima. Minu küsimus on see: kas nüüd me võime olla kindlad, et põhimõtted selles küsimuses ei muutu ja need ettevõtted, kes soovivad oma osaluse müüa, võivad seda seni Eesti kohtutes legaalseks kuulutatud praktikat järgida, just selle eesmärgiga, et oma kapitali edasi investeerida?

10:15 Priit Sibul
Ma tahaks küll loota, et saan teiega nõustuda. Aga tõsi on ka see, et iga kord, kui me mõnda seadust muudame ja mõne paragrahviga täiendame, siis Eesti õigusruum muutub, seetõttu on küsimused kas ja kes ja kuidas leidnud erisuguseid tõlgendusi. Meenutuseks ütlen lihtsalt, et see § 5^1 on üldine säte, mis puudutab nii füüsilisi kui ka juriidilisi isikuid, ja maksudest kõrvalehoidmise võimalus või eelise saamine

puudutab nii ühte kui ka teist. Kui tehing tehakse ja selle üks põhieesmärkidest on maksueelise saamine, siis seda loetakse kindlasti n-ö maksueelise saamiseks. Aga ma loodan küll, et jääb kehtima see erisus, mis Eesti maksusüsteemis on füüsiliste ja juriidiliste isikute maksustamisel, samuti see tava, mis on meie kohtusüsteemis olnud, et seni, kuni raha on ettevõtluses ja ettevõtluse päralt, maksustatakse seda ühtviisi, aga kui ta tuleb füüsilistele isikutele tarbimisse, siis füüsilise isiku tulumaksu tuleb loomulikult maksta.

10:16 Aseesimees Kalle Laanet
Külliki Kübarsepp, palun!

10:16 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea ettekandja! Meie majanduskeskkonna üks suurimaid probleeme on madal tootlikkus ja nii keskmise kui väikese suurusega ettevõtjad on mures sellepärast, et peamine aur läheb neil ikkagi riigiasutustega suhtlusele tootlikkuse arvel. Kas te olete komisjonis teinud ka selle kohta analüüsi, kui palju nüüd lisandub ettevõtjate bürokraatlikku koormust, tõendamaks, et nad on ausad? Ma eeldan ja arvan, et enamik ettevõtjaid on meil tegelikult ausad, sest muidu meil ju maksutulu ei oleks. Kui palju see toob juurde bürokraatlikke tehinguid eelkõige väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning veel enam meie tootlikkust pidurdab?

10:17 Priit Sibul
Tänan küsimuse eest! Ma olen kunagi töötanud ka maksuametis, Aivar Sõerdi alluvuses. Ausaid ettevõtjaid see ju selles mõttes ei puuduta, et direktiiv võetakse üle sätete puhul, mis räägivad kas maksueeliste saamisest või teatavatest tehingutest, mille üks põhieesmärkidest on maksueelise saamine. Kui ettevõte tegeleb ausalt oma ettevõtlusega, teeb ta seda teadmistepõhiselt või mitte, siis see minu hinnangul teda tegelikult ei puuduta ja mingit lisaaruandlust sellest otseselt ei rakendu. Pigem luuakse ikkagi õigusraamistik selleks, et vältida kas eri riikide maksuerisustest tulenevaid võimalusi makse optimeerida või saada nende tehingute tulemusel eeliseid. See on see, mida see eelnõu püüab ka ülepiiriliselt lahendada.

10:18 Aseesimees Kalle Laanet
Aivar Sõerd, palun!

10:18 Aivar Sõerd
Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! See, mis selle eelnõuga 705 toimus, on päris huvitav pretsedent ja see kaasus tuleb meelde jätta. Minul on küll küsimus, kuidas selline asi sai juhtuda. Sest kui seda viimast filtrit, Soraineni meeleheitlikku abipalvet otse komisjonile eelnõu menetlemise, ütleme, viimasel hetkel poleks olnud, siis oleks see jama ju läbi läinud. Praktikas oleks see ikka päris ettearvamatu olukorra tekitanud. Kas minister Tõniste, siis kui ta saatis selle eelnõu kooskõlastamisele, ei lugenud seletuskirja läbi? Kas ta siis ka ei lugenud enda allkirjaga saadetud materjale läbi, kui see eelnõu läks valitsusse? Kuidas nii saab olla?

10:19 Priit Sibul
Aitäh! Ma ei oska nendele küsimustele vastata, mida te viimati küsisite. Aga sama hästi ma võin selle küsimuse tagasi põrgatada ja küsida, kus olime meie komisjonis, kas me siis ei lugenud läbi neid muudatusettepanekuid ja seletuskirja, et me ei märganud neid asju ega teinud ise seda muudatusettepanekut, vaid lasime oodata Soraineni büroo kirja. Ma arvan, meil kõigil tuleb peeglisse vaadata, nii ametnikel ministeeriumis, ministril kui ka meil rahanduskomisjoni liikmetena.

10:20 Aseesimees Kalle Laanet
Aitäh! Aivar Sõerd.

10:20 Aivar Sõerd
Aitäh! Ma küsin siis edasi komisjoni töö kohta. Teil on see komisjoni memo ees. Kuidas meil komisjonis see arutelu toimus, kas me arutasime eraldi seda Soraineni kirja või pööras komisjonis keegi sellele

probleemile tähelepanu? Kes selle tähelepanu pööramise tegi – kas see tuli koalitsiooni või opositsiooni ridadest?

10:20 Priit Sibul
No nii palju kui minu mälu ütleb, siis ma juhtiva menetlejana, kui see kiri tuli, pöördusin komisjoni esimehe poole. Pärast seda kirja toimus meil komisjonis tõsisem arutelu. Nii nagu ma enne ette lugesin, oli meil komisjonis arutelu ja arusaam sellest sättest ja seletuskirjast üsna konsensuslik. Ütleme, selle asemel, et võidelda maksusüsteemi erisuse ja eeliste eest, et me direktiivi liiga laiali ei tõmbaks ja liiga kitsendavaid tõlgendusi ei annaks – nii nagu minu hinnangul see säte andis, jättes lõpuks ikkagi mõned asjad sisustamata –, oli meil pärast Soraineni kirja tulemist komisjonis arutelu. Ministeeriumiametnik käis kohal ja meil oli peamine arutelu selle probleemi üle, et ühtepidi ta kitsendab, teistpidi aga ei anna siiski väga konkreetseid ja täpseid aegu. Me arutasime, kuidas on siis, kui tehingud toimuksid vahetult pärast seda, kui sa oled otsustanud tehingu teha, notariaeg on kokku lepitud ja siis tõstad oma vara, aga me ei rääkinud sellest, kas see peab olema kaks tundi, kaks kuud, kaks nädalat või kaks aastat. Me jätame endiselt liiga palju ruumi jne. Ja mulle tundub, et komisjonis meil punkti puhul küll koalitsiooni ja opositsiooni vahel mingeid piire ei olnud ja me jõudsime konsensuslikule arusaamisele, et see pügal on mõistlik sealt välja võtta. Kui aga seda § 12 lõiget 4 ei ole, siis ei ole ka selles seletuskirjas toodud näitel mitte mingit alust.

10:22 Aseesimees Kalle Laanet
Hea ettekandja Priit Sibul! Teile rohkem küsimusi ei ole.

10:22 Priit Sibul
Suur tänu!

10:22 Aseesimees Kalle Laanet
Avan läbirääkimised. Sulgen läbirääkimised. Läheme muudatusettepanekute läbivaatamise juurde, neid on kolm juhtivkomisjonilt. Esimene muudatusettepanek, mille on esitanud rahanduskomisjon, juhtivkomisjon: arvestada täielikult. Teine muudatusettepanek rahanduskomisjonilt, juhtivkomisjon: arvestada täielikult. Kolmas muudatusettepanek, samuti rahanduskomisjonilt ja juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud ja juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 705 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud ja ka tänane istung on lõppenud. Ilusat tööpäeva kõigile!

Istungi lõpp kell 10.23.